

פתק קטן במכונסיו

בני דון־יחיא

ההיגיון הפשוט שהורה, השכל הישר שהתאיר, שיקול הרעיה שנמוג, תפסו שוב את מקומם הקבוע. מירי חשה כאדם השב ממסע, פורק את המזורה, מניח את הבגדים על המדפים המוכרים והמשופשים משימוש, מחליק לנעלי הבית שלו – ורק אז מרגיש בבית. עכשיו הגיע הזמן, והיא נחרה אותו בקפידה.

בשעת לילה מאוחרת, כששב סחוט מהעבודה, כשיכולת התגובה המהירה שלו שקועה בלאות, כשלשונו המתגלגלת רפויה בפיו בתשישות, בשעת כושר מושלמת זו אמרה לו מירי: "נחום, תביא בבוקר כמה דברים מהמכולת". הוא פער לעומתה עיניים עייפות. סימן השאלה שעמד בהן ייתר כל צורך בתגובה מילולית. "רק כמה דברים לארוחת בוקר", הסבירה בסבלנות. "בסדר?". "את בסדר?", דאגה כנה היתה בשאלתו. "בהתחשב בנסיבות, כן", הייכה במתיקות. "מה הבעיה, בעצם, עם הבקשה שלי?".

מירי נטלה מהכיסא את המכונסיו של בעלה וניגשה למכונת כביסה. סה. מתוך הרגל של שנים, כלאחר יד, תחבה את היד לכיסים: אולי נשארו שם שטרי כסף, מטבעות, פתקה כלשהי – דבר מה שצריך להוציא מהכיס לפני שמשליכים את הבגד לתוך פיה הפעור של המכונה. היתה שם פיסת נייר קמוטה. מירי התכוננה בה באדישות מהולה בעיני פות של אשה בת 43, שקרוב ל־20 שנה נשחקה במסלול יומיומי בלתי פוסק: טיפול בילדים, כיבוס בגדים, סירים ומטבח, להוריד את הפה, גיהוץ מכנס, רואר יוצא ונכנס – והכל חוזר חלילה ולא חס. מחזור יומיומי שאינו נגמר. מלאכות בית שאינן מסתיימות לעולם. ממסגרת הניקל של מכונת הכביסה השתקפה אליה בנואה מעורפלת של פניה, שלא הסתירה את קמטי הגיל שהתייצבו להם קבע בשולי הפה. חריצים קטנים, ששום קרם פלאים לא יכול להם עוד, נחרצו גם בצרי עיניה, שהכחול האכזבי שוהר בהן פעם, שמיגנט אליו מבטי גברים, נעכר עם השנים.

בעצם, הגוון אולי נשאר כשהיה, אלא שהאור שהציף פעם את העיניים עם עומעם, כאילו החלישו את עוצמתו בכפתור של דימר בלתי נראה; ויר הזמן, שאינה יודעת חמלה, גם לא התחשבות, סובבה אותו טיפה, ועוד טיפה, כל שנה. בפתק היה כתוב: חלב, גבינה לבנה משובח, חת, ארבע לחמניות, קצת ירקות, עוגיות חמאה.

מירי העבירה את היד על שיערה, ההליקה אותו כמבקשת לעשות בו סדר למרות שכל שיערה נחה בשלום במקומה. אחר כך, באותה תנועה בלתי רצונית, מחתה משפתה העליונה ריסים זיעה, שלא נמצא שם.

התנועות האלה הבהירו לה, כי מתח של עצבנות החל להתחלל בה. היא היתה מורעת לתסמינים האלה. אבל על מה הפעם הסער הקטן הזה, שהרים פתאום את ראשו? הגליוטינה צנחה בחרות: נחום מעולם לא קנה אוכל. רגלו של בעלה לא דרכה ולו פעם במכולת השכונתית.

מירי שבה והתכוננה בפתק. כתב ידו. אין ספק. מה קורה כאן? גבינה... חלב... המחשבות התרוצצו, אבל מאווריהן כבר בצבצה התשוו בה. תשובה שנדחקה לאחור על ידי מנגנון הטמון עמוק בירכתי המוח, ובשעת חירום פורץ וממלא את תפקידו ככלם ועוועים, כרשת ביטחון הנפרשת במהירות לספוג את ההבטה הקשה בקרקע.

השיהוי המבורך הזה לא ארך שניות ארוכות. מהר מאוד הבינה מירי, כי לא לביתם שלהם רכש נחום את המצרכים הללו. לא עבורה ולא עבור הילדים.

ימים רבים לאחר מכן, כאשר סיפרה על אותם רגעים לחברה טובה, הייכה בעגמומיות לזכר תחושת הכעס ההיא שהציפה אותה. לא משום שיש לו אשה אחרת כעת. גם לא בשל חוסר הנאמנות או בגלל תחושת ההשפלה.

הרוגו פעפע משום שלה, לאשתו, הוא לא היה מוכן לעזור בבית. לא עלה בדעתו לקחת חלק כלשהו בשגרת ניהול התא המשפחתי. אבל בשביל אשת החיק עושים דברים שבש"ביל אשת החוק לא עושים – אפילו ללכת למכולת, אותו אתר וירטואלי בעיניו של נחום.

"וזה מה שהפריע לך?", הרימה החברה גבה. "אל תחפשי היגיון ברגעים כאלה", ענתה מירי. "הוא נמחק לחלוטין. לכי תשלטי על גלי המחשבות שמתנפצים בתוך הראש שלך. ראתי פעם ים בסערה? שמת לב לנחשולים המקציפים, שמכים בחומת האבן ותזורים ומסתערים בחמה שפוכה וללא הפסקה?". מירי, ברגעי משבר, נהיית פיור טית, פיה מפיק מרגליות.

"וככה פחות או יותר הרגשתי?", קטעה החברה את שטף האבנים היקרות. "לא פחות או יותר, אלא בדיוק ככה. ואחר כך רציתי למות. ואחר כך רציתי שהוא ימות – וזה מה שהרגיע אותי".

עכשיו התפנתה מירי לחטט בפצע המרמם. מצרכים מהמכולת? לארוי חת בוקר מוקדמת, מדיפה ניחוחות טריים, נודפת ארומה של שחר חדש? ואולי לארוחת ערב לאור נר? ומי השותפה לסעורה הגנובה הזאת? מירי לא ביקשה סיוע מחוקר פרטי ולא עקבה בעצמה אחרי נחום. היא גם לא פנתה לעורך דין. ימים אחרים לאחר שהשמים התמוטטו עליה – זה הביטוי שנקטה באוזני החברה – הרגישה את ההנאה של חזרה לאיוון:

עו"ד בני דון־יחיא, 55, אב לחמישה. כתב חמישה ספרים בתחום דיני המשפחה.

"החדשות הטובות הן שבני אדם עדיין זקוקים לקשר זוגי. החדשות הרעות הן שאנשים מסוגלים פחות ופחות להתמיד בו. בתקופה שבה כל זוג שלישי שנישא בימים אלה יתגרש, אני מסתקרן באשר לסודו של המוסד הנפלא והבעייתי הזה, שאי אפשר בלעדיו ואי אפשר איתו. "המסקנה שלי: התהפוכות שהאדם והעולם עברו לא השפיעו על הרגשות הקדומים והעמוקים ביותר: אהבה, שנאה, שתלטנות, רכושנות, ניאוף, השפלה, חרדות ונטישה, נקמה, החומרים האלה, המרכיבים ומרקיבים אותנו, נשארו על מכונם, והופכים לעתים את הקן המשפחתי לקן הקוקייה. "הסיפור מנסה לגעת ביסודות הקמאיים הללו, הרוחשים מתחת לפני השטח של כל חיי נישואים".

איור: אורית ברגמן

"הבעיה? הבעיה היא...", משך נחום את המילים, מנסה להרוויח זמן, "הבעיה היא ש... שמה קרה פתאום?". "חשבת שיהיה נחמד אם תעשה פעם את הג'וב המסובך הזה". "אבל את יודעת שאין לי מושג בקניות". התמיהה לא טרה עדיין מקולו. המילים שניתנו מפיה של מירי היו מושחזות, כמעט חגיגיות. הרגע הגדול, המתוכנן, הגיע: "זה בסדר, לא תלך לאיבוד. הכנתי לך רשימה". והיא הושיטה לו את הפתק המקומט בכתב ידו. מבטו המבושש, עיניו המושפלות, התיפוף העצבני של האצבעות על השולחן – התגובה הזאת הספיקה למירי. בתסריטים שחלפו בראשה שוב ושוב חששה שגחום ינעץ בה מבט חסר בושה, שחצני, מבוזה. אבל התגור בות העלובות שלו סיפקו אותה, מחו את ההשפלה. "מהר נלך לעורך דין ונסיים מהר את הסיפור". המילים יצאו מפיה קשוחות כבטון, בטון שלא הותיר מקום לספק: הדברים סופיים ואינם נתונים עוד למיקוח. המילים היו נחרצות בשל פשטותן. מילים פשוטות כמו חלב, גבינה ולחמניות.